

MINERVA

Diară literară, beletristică și de distracțiune.

Apare în 1 (13) și 15 (27)
a fie-cărei luni.

Proprietar, editor și redactor responsabil :
George Curteanu.

Prețul: pe an 4 fl., pe 1/2 an 2 fl., pe 1/4 1 fl.
Pentru România și străinătate: Pe an 10 fr.
Prețul e a se solvi înainte.

GEORGE POPU,

LOCOTENENTE PRIMARIU LA REGIMENTUL 50 de LINIA. MARELE DUCE de BADEN.

Schiță biografică de Nistor Șimonu.

(Urmare).

IV.

Scumpul meu frate!

Împărțășirile tale din 14/2 mi-au amărită inima forte, fiind și eu în asemenea pusețiune nefericită ca tine a me luptă de-a pururea cu nisee trântori de gli-gani, ar fi să dică: mângâia-te! că și alții, și eu suferu asemenea! Însă ție nu-ți pot striga aceste cuvinte, pentru-că nисуințele tale sunt cu multă mai nobile, cu multă mai presus de alte afaceri, decât să poți privi ună binesimțitoră cu nepăsare la ele. Te compățimescu dar din totă sufletul, bunul meu, și te asigură, că de a-și pute, a-și alergă într'acolo, ca se mă luptă alătura cu tine, să-ți ajută a nimici pe acei ticăloși, cari să încercă a-ți face crâmpite. Nu disperă însă, frățiore, și de n'ai ajutor și rezervă, că contrarii tei nu pot lătră multă, trebuie să amuțescă de sine și rușinați să-ți fugă din cale. Tu aperi interes comune, asuși pentru toți, — deci opiniunea publică, judecata cea dreaptă, mintea cea coptă și sănătosa e negresită pe partea ta, iar pe cei, ce vénéză numai după interese personale, de sigură îi va desprețui, osândi și infieră după cuviință. E greu în adevăr și amară a răbdă astfelu de insulte în locu de răsplată pentru atâtea ostenele crunte.

Intreprinderile tale ceru sprijin din tôte părțile, și merită mulțămită și recunoscință. Dară apoi când cei mai ticăloși — cari n'ară face mai bine decât să-și astupe fiionca, pentru-ca să nu-și descopere egoismul celu spurcat — te împedecă și se îndesă înainte, ca să apuce ce a culesu altul cu atâta zolă și sudore, ȳeu, îți vine să te abștini dela tótă activitatea.

Ioachimă, cum vedu din Concordia, e avocat.

L'am întrebată, pentru-ce a bizăit de acolo și l'am rugat — ca pre Dunneȳeu — să nu se învêrtă prin Pesta, unde-i potă suplina locul multă alți — ci se

întorcă iute acolo, unde astăȳi are prețu câtă ună munte de aur, iară mâne, poimâne pote nici câtă o cêpă degerată. Încă nu mi-a răspuns, aseptu însu în tótă ora. Sum curiosu, ce ați esoperat în congregațiunea din 3 Martiu, atâta speră, că cei ce au cărligită cu tine, se voră fi omenită publice după cuviință și să voră fi retrasă ca opăriți. În Bărgău încă partite. Ah spurcată idră e desbinarea.

Cine are lipsă de unire ca noi! și orbi — rumpă acestă legătură spre a căde în brațele perirei.

Fratelui Tomuța i-am trimesu tôte cele dela tine. Te salută cu tótă căldura. A fostă morbosu tótă iarna, acuma însu e voinicu a se dá în trântă cu oricine. Ei au ună colonelă nou, celă mai mare (.....) în lume. Și de numele lui Măcelariu (Fleischer) te apucă gróza. Omă fără inimă, care bagă ciurma în toți.

În urmă pe cei buni și drepti îi salută frățesce, iară după ceilalți imi rețină dreptulă a dá cândva cu șteapuri și a-i strimtori să sară în apă. Convenindă cu Ilustrulă Domnă căpitanu supremu vei binevoii a-i descoperi alésa-mi considerațiune. Ce-ți face nevasta? O salută și pre tine te sărută rămânând pururea sincerulă și obligatulă amic.

Udine, 11 Martie 1862.

George.

V.

Iubite Vasiliu!

Aseră întornându-me dela Belluno, unde fusei vre-o 10 zile, aflai pe mesă o mulțime de epistole. Dintre tôte desfăcui mai întăiu pre a ta. Aci vedui pe copertă, că iară estă unde erai anu. După aceea deschisei una dela Tomi, carele tocmai imi trimise ună apostolă lungă de 2 côle dela Moisiu ad videndum, în care iară era înșirată misiunea ta din firu

în përu. Așadară după o paușă cam lungă, fusei informatu din 2 părți deodată preste totu.

Trebue să te compătimescū, frățiore, că unde e de alergatū și de pusū umëru, te caută și te împingū totu pe tine, iară unde se împartū colacii, apoi te mai facū și uitatū. Nu disperă însă și lucră ca până acum, vomū și vorū veni și alți, cari se cunoscă meritele și se li-se închine, ba se înduplece și pe vârcolaci și pe toți lingăur, ca să ingenunchie înaintea celuia, ce nu s'a cruțatū și n'a avutū grijă de sine, ci a asudatū pururea pentru toți. Stai câtū vei putē și nu te dă dusū, căci scii, că după ce întorei spatele nu mai viséză nimenea de binele Năsëudului. Eu încă dicitū, că eu tôte mijlôcele încuibarea jidanilorū trebue împedecatā, căci ei suntū mai rei decâtū lepra. Însē dōră acuma se va mai fi muiatū și ministrulū finanțelorū în favôrea Românilorū, după ce ei au făcutū totū ce a doritū regimulū. Ôre se mai bați și pe acēstā dōgă! Că dela putere nu mai capeți dreptū, fără numai pomēne. Din tôte încă îți recomândū și te rogū a-ți păstrā sănătatea, că acēsta e lucru de cāpetentā.

Nu te amări atāta asupra trântorilorū; dā-i și dracului, că lumea nu scie acuma, că ei suntū la viēță, dar preste grōpă câtū timpū va durā amintirea lorū?

Cu Dieta nu sum mulțamitū de locū. Una perdū de totū multū tēmpū eu dispute seci. Apoi ce producū nu e întregū sănatosū.

P. e. legea limbei e o satiră. Se dicitē egalitate și mie'mi roșesce fața, când me întrebā unū Generalū, că unde suntū Români? Cum se chiamă locurile, unde e cāpetenia lorū? Elū dicitē Blasendorf, Kronstadt, Tapánfalva, Szunyogyszek, Naszod, etc. nu potū să aibā români, căci numirile aceste nu mirôse de locū a românisimū. Apoi dela tôte deregătoriile ne sosescū pe tōtā dīua note, când și când și câte una nemțescā, celelalte tôte maghiare, românesce nici vorbā. Unde e darā româניה. Veți așa. Ba odatā veni însciințarea guvernului despre postele nou înființate. Acolo stă și *Szent-György*. Omulū meu dicitē: „das ist in der Csik.“ Eu: „Nein, bei Rodna.“ Elū: „Kann nicht sein. Die Regierung hat ja doch gesagt Gleichberecht; also müssen jene Orte, wo wirklich R. wohnen, jezt gewiss rom. in allen amtlichen Registern eingetragen werden.“ Decī nu me potū răbdā a nu dicitē, se fiā rușine Districtului celui românū, că n'a avutū atāta putere a respinge acēsta batjocurā, ci a lāsātū pe sigilulū postei Săn-Georzului o inscripțiune Me bucurū, de gimnasiu. Me bucurū de profesoriū lui. Me bucurū, că cuscrū Lazarū se face Doctorū. Salutā-lū cu tōtā căldura. Că ați trimisū pe unulū la Șemnițū, a-ți făcutū fôrte bine. Acestū ramū e de importantā fôrte mare.

Vërulū Ioachimū a făcutū în dīlele aceste a unū dreptū de limbă, care nu se mai pôte, se înțelege că satiricū. A scrisū la tribunalulū de aci românesce, sē-i primescā pe unū Gavrilū Năsëudeanu, dela alū 23-lea Batalionū de vênători staționatū în vecinătate, pe 6 luni în temniță, ca se nu batā drumulū pe nimica până la Năsëudū. Tribunalulū — se înțelege — a venitū cu hârtia la noi, ca sē-i spunemū ce vrea Chimulū. Eu apërū tare dreptulū limbei, dară înlăuntru, în țēră, și unde scii, că este și pôte să fiā limba română. Peste 7 țēri însă, unde absolutū sē scie, că vorbesci îndeșertā, căci nu te înțelege nimenea, acolo n'ar fi a te întinde. Decī acasă, acasă, acolo, sē se punā limba în dreptulū ei, în statisticā, ca cine cetesce în cărți, sē afle la totū cuvëntulū umbrā și semne de românū. Că s'au certatū cei 7—8 cu opincarix, e destulū de uritū, mai alesū că vice-președintele a luatū parte. Sē-și fi datū pālmi între 4 ochi, era mai bine, decâtū a ascerne străinilorū sub nasū o polemicā așa spurecatā. Vei vedē pe Korunk, Közlöny și alți, de câte-orī ne-orū cântā aceste a fleacuri la urechiā.

Voitu îți pôte povesti de căluseri mei, că a fostū de fața. Nici între Tërnave nu s'a vëdūtū așa ceva.

Alū teu sincerū și totdeuna neschimbatū amicū
Treviso 11/1, 1864 n.

George.

(Va urmā.)

Anetei...

Ah! tu, iar tu în totdeuna
În gândulū meu te oglindești,
Și când te cautū, tu nicăirea
În calea mea nu te ivești.

În visū te vëdū roșindu-ți fața
Când eu setosū te strîngū la peptū
Și când te rogū sē-mi dai sārutulū
Tu imi dispari, eu me desteptū.

Și parc'audū unū foșnetū dulce
Iscatū de pasulū teu grăbitū —
Mē scoli atuncī, te cautū, dar visulū,
Ah! vëdū, că iar m'a amăgitū.

Nebunū atuncī d'a mea durere
Eu plângū amarū, me tânguescū,
Căci ca ori-când astădī mai tare
Aneto dragă te iubescū.

T. Simtionū.

Păcate domnesci.

— *Novelă originală.* —

de

T. Simționă.



I.

Și astăzi se mai vede încă castelul domnescu alu contelui T.... din comuna A...., stându ca o mărturie vechiă a unor timpuri trecute pline de suferințe pentru români.

Zidirea e uriașă și puternică la vederé, dar cercetându-o mai de aproape, crepăturile zidurilor colosalu de gróse ne arată vechimea ei, care vechime ne amintesece timpul de iobăgiă, acelu timp, când românulu era consideratú din partea domnilorú feudali de unú robu.

Castelulu e același și astăzi, dar îi lipsesece splendórea lui de mai nainte, lipsesece mișcarea aceea, ce era pe timpul când trăia contele T... și turnulu, ce se înalță spre cerú, pare-că, privesce tristú asupra castelului odată plinú de viață.

Betrânii satului însé n'au uitatú de cele ' nte, pentru-că și astăzi privindú din depărtare turnulu castelului inima li se umple de gróză, amintindu-și suferințele lorú din trecutu.

Contele T... trăise pe timpul iobăgiei, și asta este destulú, ca să scie ori și cine, ce felú de omú era elú, căci cine nu-și aduce aminte de nemeși Ardealului și cine nu-i scie și nu-i cunoșce?

A face deosebire între ei nu se póte, deórece toți erau tirani, toți asupritori, și prin urmare nici contele T... nu putea fi altfelú.

Satulu întregú era sub stăpânirea lui și bietulu românú trebuia se lucre cu tótá familia sa patru ȕile pentru domnú și dóue pentru sine și vai le acela, care ar fi cutezatú să lipsescă odatá dela slujba domnescă, căci acela era dusú pe susú de vătășei și bătutú în nuiele, până ce-i țignea sângele din pele.

Contele T... era neînduratú, asta o scia satulu întregú, căci nu era unulu, care să nu fi gustatú din rēsbunarea lui nemilósă.

Acestea ȕise să trecemú la istorisirea nóstră.

Era în una din diminețile cele mai frumoșe ale lunei lui Maiu. Sórele d'abia rēsărise pe orizontú și sērmanii iobagi grăbiau cu toți în ruptulú capului spre curtea domnescă, unii cu carále și cu vitele, alții cu mânilé, cari după cum erau orēnduiți pe ȕiua a ceea la lucru.

Curtea domnescă era plină de vătășei, cari alergau de colo până colo dândú porunci, iar contele îmbrăcatú în halatú stetea pe balconú și privia la ei.

Doi dintre vătășei steteau la pórtá de însemnau pe fie-care iobagú când a venitú și dacă din întâmplare

unulu dintre ei întârȕia cu câte-va minute, atunci ilú croiau de câteva ori preste spinare cu biciușca cea cu douăspredece plesne, ce o aveau în mână.

Toți muncitorii sosiseră numai Marinú alú lui Alexe mai lipsia, și vătășei, observându lipsa lui, spuseră contelui, că elú nu fusese nici în ȕiua trecutá la lucru.

Contele se înfuriá grozavú și porunci, să-lu aducá la momentú la curte.

Vătășei plecará se esecute porunca contelui și femeia lui Marinú preste unú pătrarú de órá se pomeni cu ei în curte.

Vēdēdu-i să spăria grozavú, căci scia ce vorú ei și se rugá, să aibá milá de soțulu ei, care de dóue ȕile era bolnavú în patú.

Dar vătășei nu voirá s'o asculte, și îmbrâncēdu-o la o parte pētrunserá în casá, unde dădurá preste Marinú, care gemea de dureri.

— Porunca domnescă este, ca să vii cu noi la curte, leneșule, — ȕiserá ei privindú cu neîndurare la Marinú.

— O! domnișorilorú, dar cum n'ași veni, dac'ași poté, dar iată sum bolnavú rēu, încātu nu potú stá pe picioré. Aveți milá de bētrânețele mele și spuneți Măriei Sale domnului, că nu potú face slujba fiindú bolnavú rēu, — ripostá cu o voce slabá Marinú.

— Noi nu vremú să scimú de bóla ta, nemernicule, porunca domnescă este să vii cu noi și nu suntemú dispuși să-ți ascultámú minciunile tale, — ȕise unulu dintre ei atingēdu de dóue ori pe Marinú cu biciușca, ce o avea în mână.

— Aveți milá, nu me bateți, aveți milá, căci voiú muri, reluá iaráși Marinú cu lacrēmile în ochi.

— Nu e atáta pagubá, de vei muri! Haide scólá și vino, că de unde nu, o pătesci, — rēspunserá tirani vătășei, cari se repēdirá de nou cu biciușca la Marinú.

Marinú alú lui Alexe era mai multú bētrânú decâtú tinēru, elú să născuse în iobăgiă și trăise tótá viața lui ca iobagú.

Munca cea grea ilú doborōise acuma la patú, ne mai avēdu puterea de mai nainte, pe care i-o storserá slujbele domnesci.

Cu tóte aceste, fú deci silitú să părăsescă patulu așa cum putea și să mērgá la curte, unde ilú asteptau alte torturi și mai mari.

Cândú a părăsitú Marinú casa, femeia lui începuse se sbiere dimpreună cu copiii și se róge pe vătășei, dar rugámintele lorú nu folosirá nimica, ba încá îi făcuse pre tirani vătășei să se repadá cu biciușca și asupra lorú.

În fine ajunsērá la curtea domnescă, unde contele plinú de furiá îi accepta.

Cei ce erau prin curte se uitau cu ochi mari la Marină, căci sciau, ce avea se pățescă bietul om.

— Să fie cu ertare Măria Ta, sum atât de bolnavă, încât d'abia pot să me țin pe picioare și prin urmare nu pot să împlinesc slujba Măriei Tale până de altădată.

— A! mișelul bătrân, ce ești, voesci să me minți spunându-mi, că esti bolnavă, ca se nu-mi lucr, tocmai acum, când am mai mare lipsă de omen. Îți voi face eu de leacă, nemernicule, — se răsti contele, repezându-se la el ca o fiară sălbatecă cu o muia, ce o avea în mână.

— Fie-ți milă, Măria Ta, nu me omori, căci îmi rămâne o casă de copii pe drumuri, fie-ți milă Măria Ta, — începă a se vătă sârmanul Marină.

— Să-mi fie milă de tine, nătărăule și vită prostă, ce ești: îți voi arătă eu milă, nemernicule, — duse iarăși contele și se repezi asupra lui cu o furie și mai mare, iar nenorocitul începă se sbiere de durere, câtă ilu lua gura.

— Luați pe acestă căne și încuiați-lu în turnu și să nu-i dați de mâncare nimic, căci va lucră elu când ilu va răsbi fόμεa, — duse crudul contele vătășellor, cari tărăiră pe Marină în turnul castelului.

Contele fără a mai dice o vorbă încăleacă și eși din curte, ca să se ducă la moșia să vadă de omenii săi.

Pe când se petrecea această scenă dureră josa în curte, susu în balconu ședeau două femei.

Era contesa, soția contelui și cu Augusta, ficia cea mai mică a contelui.

Scena de josu scurse lacrimi din ochii contesei, care avea o inimă bună, iar drăgălașa Augusta sărind în brațele maicei sale o întrebă de ce plânge.

Contesa nu duse nimic, decât îmbrățișă cu focu pe iubita ei copilă.

— A sciu eu, mamă dragă, pentru-ee plângi, — reluă ea, aruncându-și odată privirea rôtă, ca și cum s'ar fi temut de cine-va, — tata este prea neîndurat cu sârmanii muncitori, cari lucră de dimineața până sêra. Nu-i așa mamă dragă, că pentru aceea îți curgă lacrimile?

— Da, Augusto dragă. — duse contesa, — tătălu teu este prea crud și asta me face de multe-ori să vêrsu lacrimi.

— O! mamă dragă, elu nici nu se gândesce, că acei omeni sârmani, cari ne muncesă noue, încă au dreptul la viêtă, din contră elu în totu momentul le spune, că suntă nisce nemernici și mișei. Așa-i, mamă dragă, că elu nu are dreptu?

— Nu, draga mea, nu numai că elu nu are dreptu s'o dică asta, dar pécătuesce tare împotriva

lui Dumneșeu, care pre totți ne-a lăsată, să ne bucurăm de bunătățile acestei lumi.

— Cătu ești de bună, — duse Augusta.

— Ești unu ângeru, — îngână contesa, cu ochii plini de lacrimi și strênse cu căldură pre Augusta la peptul ei.

Așa vorbia mama cu ficia despre tirănia contelui, care după ce-și resbunase pe bietul Marină, alergă pe câmpu ducându cu sine spaima la cei ce munciau în arșița sôrelui.

Contesa era o inimă bună.

Ea compătimia multu pre bietii muncitori și nu odată avuse vorbă cu contele din cauza rêtăței lui, fără însă de a-lu pută îmblândi.

Totu ce îi remăse în putință fii de a învăță pe Augusta să fie ca și dênse, bună și compătimitore față cu cei nenorociți.

Augusta era de o frumșetă rară, căci avea fața mamei sale, care în tinerețele ei nu avusese părechia în frumșetă.

Ea atinsese vârsta de 15 ani și prin urmare contesa să putea înțelege bine cu ea în tôte afacerile.

Ele stătura multu îmbrățișate până ce nișce pași repezi din lăuntrul casei se aușiră, că vină în spre dênsele.

Întorcându-și ambele privirile vêdură la spatel lor pe Fridericu și pe Inocențiu și se siliră să-și ascundă lacrimile.

Fridericu era fratele Augustei și fiul contesei, iar Inocențiu era unu studentu român, care studia cu Fridericu la gimnasiu și venise să-și petrecă feriile în societatea amicului său.

Augusta vêdându pre Inocențiu să înroși ca focul și ca să-și ascundă confusiunea, în care să afla, își căută unu pretextu bun și-i părăsi, lăsându pre mama sa, ca să vorbiască cu ei.

II.

Să lăsăm pre Contesa conversându cu fiul său și cu Inocențiu și noi să pêtrudem în turnul castelului, unde fusese arestatu nefericitul Marină.

Marină gema încă și acum de durere, căci după bătaia, ce suferise, bôla i se agravase și mai tare.

Era deja târziu și nimenea nu mai venise să vadă de elu, astfel, că începuse acum să-lu munciască grôza, că va fi condamnatu a muri de fόμε în acea odaia întunecôsă și murdară, unde nu erau decât nisce paie, pe cari zăcea.

Gândul de môrte ilu neliniscea pe nenorocitul Marină, căci se gândia la ce o să se alégă de copiii și de nevasta lui, cari voru rămâne în uși străine, lăsați în voia tiranilor, din partea căroră elu suferise destule.

Plângea nenorocitul, plângea cu hohot și se ruga lui Dumnezeu, să nu-lă lase să piară până ce nu-și va vedea copilași mari și aduși în stare de a se putea stăpâni.

Dar cine auzia plânsul lui, decât Dumnezeu, căci cei ce-lă încuiaseră acolo nu puneau atâta preț pe viața lui și își și uitaseră, că elă va peri de fôme, dacă nu-lă voră mai cercetă.

Augusta părăsise pe mama sa la venirea lui Inocențiu și a lui Frideric și se retrăsese foarte încurcată și oboșită în odaia ei de lucru.

Aședându-se la mesă fără voia ei ea începuse a plânge și plângea cu atâta sinceritate, încâtă pôte nieri odată nu plânsese astfel.

De ce plângea ea ôre?

Ce putea se misce inima unei copile cum era dânsa?

Durerea ei însă se esplică foarte ușor, dacă cine-va din noi ar fi avută fericirea de a vedea pre Inocențiu amiculă lui Frideric.

Inocențiu era ună fêtă frumosă în tótă puterea cuvântului și inima Augustei începuse se simță ună felă de nu sciu ce dela venirea lui la castel.

Dar, ferescă Dumnezeu, ea n'ar fi cutezată pentru lumea asta să se arete, deorece Inocențiu foarte puțină conversase cu ea, cea-ce nu prea îi venea la socotelă.

Inocențiu era român, și ea, de cândă îlă veduse pre elă, iubia pre toți iobagii români, cu carl tatălă său se purta atâtă de crudă.

Așa se esplică plânsulă Augustei.

Stândă rădîmată cu capulă pe mâni o ideică îi veni, căci dîse:

— Sărmanulă, lău încuiată tiranilă în turnulă castelului și elă pôte va peri de fôme, dacă cine-va nu-i va veni în ajutoră! Dar nu-lă voi lăsă se piară, apoi chiar de m'ar află tata și m'ar pedepsi.

Dicendă aceste ea luă ună coșuleț, în care pusesse de ale mîncărei și o sticlă cu vină și deschidendă ușa trecu prin mai multe odăi și o apucă pre coridorulă, ce ducea cătră turnulă castelului, nefindă observată de nimenea.

Ajungendă aci ea merse la loculă, unde de obicei scia, că să pună cheile odăiloră designate pentru cei ce aveau să indure sôrtea lui Marină.

După ce luă cheile stătă pe locă gânditôre.

Care odaică s'ô deschidă? căci ea nu scia, în care era arestată Marină.

Să strige, i-ar fi fostă témă, să nu fie auzită de cineva. Se hotări să asculte cu urechia la tôte ușile și să o descuie pe aceea, unde i-se va auzi vocea lui Marină, pe care de altfelă îlă cunosecea foarte bine.

Acestă plană îi folosi, căci gemetele lui Marină se auziau destulă de bine, dacă cineva ar fi ascultată la ușa odăiei, în care era elă încuiată.

Nenorocitulă își perduse tótă speranță și accepta sfârșitulă vieței, fiind acuma și lichnită de fôme, când auzi cheia întorcendă-se în brôsca dela ușă.

O speranță i-se furișă în inimă la începută, dar gândindă, că voră fi vătășei, carl vină să-lă maltrateze din nou, își întorse față cu spaimă cătră pârte.

Ușa se deschise în fine și Augusta apăruse cu coșulețulă în mână pe pragulă ei, dar Marină stetea totă cu față cătră pârte.

Augusta să spăriă, când vedă odaică infectă și miserabilă, în care stetea Marină și nu se pută reține de a nu scôte ună țipetă subțire, ceea-ce făcă pe Marină să recunoscă ună glasă de temeică și să se întorcă cu față spre ușă.

— Marine! — dîse Augusta.

— Augusto! Măria Ta aici, — dîse Marină, rădicandă-se dela pământă, — o Dumnezeule mare ești!

— Moșă Marine, eu am vedută neîndurarea tatălăi, față cu D-ta și te-am compătimită multă de aceea m'am decisă a-ți dă ajutoră. Iată aici în coșulețulă acesta ț-am adusă d'ale mîncărei și în sticla acêsta este vină de celă vechiu, mîncă și bé vinulă acesta ca să-ți recapeți puterea și nu disperă, eu și cu mama vomă stăruilă pe lângă contele, ca să fi lăsată acasă până ce îți vei recăpătă iarăși sănăta-te. Dar grăbesce, Marine, căci n'ăși voi să fiu găsită aici de cine-va.

— O! Măria Votră, dar ce inimă bună vi-a dată Dumnezeu, ca să ve gândiți la ună bietă muritoră ca mine. Dômnă Dumnezeule răsplătesce acêstă faptă bună, căci eu nu voiă pută-o răsplăti nieri odată, — dîse Marină.

— Nu facemă mai multă, decâtă se cuvine să facă ori-ce omă cu simțire pentru semenii sei, moșule, căci eu credă, că atătă noi câtă și voi, totă aceiași suntemă, numai câtă sôrtea este pentru unii mai favorabilă decâtă pentru alții... dar lasă vorba moșă Marine și mîncă, căci îți va prinde bine puțină mîncăre și vină.

Marină nu mai dîse nimica și începă să mîncăre cu poftă, uimită fiindă de bunătatea Augustei, la care nieri nu se aseptase.

Isprăvindă cu mîncărea și după ce goli sticla cu vină, care-lă întări multă, elă dîse.

— Să scii, Măria Ta, că aceea ce ai făcută cu nenorocitulă de mine, Dumnezeu ț-o va răsplăti câtă de târđiu, deorece nu este faptă bună se nu fie plăcută lui Dumnezeu, și să nu fie răsplătită, iar câtă despre mine, voiă face totă pentru D-Ta, dacă vei avé vreodată lipsă de ajutoriulă meu în viață D-Tale.

Augustă ascultase bine cuvintele lui Marină și inima i se umplă de bucurică, sciindă, că a putută

face o faptă bună, iar după ce-și luă coșulețulu iarași în mână părăsi odaia încuind de nou pe Marină, care rămăse înlăuntru plină de speranță și ôre-cum mai în putere ca mai nainte.

Punându Augusta cheile la locul lor o apucă pre unde venise și reuși a se vedé iarași în odaia ei de lucru fără de a fi observată.

Aci se lăsă în brațele gândurilor și acum pare-că avea mai multă dreptă să se gândescă la Elu ca mai nainte, sciindu, că a sevêrsitu o faptă bună la îndemnul, ce i-lu dase iubirea, ce o avea pentru dânsul.

Când întră contesa în odaia ei o găsi încă totu adêncită în gânduri.

— Ce ai, Augusto dragă, — țise mamă sa, — tu imi parî cu totul schimbată, suferi pôte de ceva.

— S'a dusă Fridericu și Inocențiu, mamă, — întrebă Augusta.

— Da, au esitu călări, doresci pôte să le vorbesc?

— Din contră, dorescu a-ți vorbi DTale si n'ași voi să fiu întreruptă de dânsi.

— Sum tare curiosă, să te audu.

— Ei bine află mamă, că eu am căutată pe Marină în turnul castelului și aflându-lu i-am dusu de mâncare și o sticlă cu vinu. Nu e așa că DTa nu mă vei certă din cauza acêsta.

Contesa simți o bucuriă în inima sa, când află cele spuse de Augusta, căci țise în sine: „Ce inimă bună, câtu sum de fericită“, iar ca răspunsu sêrută pe frunte pe ficia sa, apoi continuă:

— Fapta ta e câtu se pôte de frumôsă, dar nu ar fi bine a te mai espune pericolului de a fi vêdută de cineva. Dacă ar află contele s'ar supêră grozavû pre tine. Tu șci, că elu este neîndurătoru.

— Șciu mamă! dar pentru fericire nu m'a vêdutu nimene și acum mai am o dorință, la împlinirea căreia am lipsă de ajutoriul DTale.

— Și anume? — întrebă iarași contesa.

— Mamă dragă, cauza, din care a maltratatu tata pre Marină, este aceea, că elu fiindu reu bolnavu nu este capabilu d'a-și face slujba la curte. Starea lui prin bătaia suferită este și mai rea acum și dacă nu vomă înduplecă pre contele, să lase pre nenorocitulu omu acasă, până ce se va reînsănătoșă, elu va muri sêrmanulû închisu în o odaiă înfectă din turnulu acestui castelû. Spune-mi mamă, nu am păcătui, când amă lipsi copii sêrmanului omu de tată.

Augusta le țise acestea eu o vóce rugătore, iar ochi ei umedri de lacrimi priviau pre contesă eu multă gingășiă.

Contesa se adêncise în gânduri, căci era vorba de a înduplecă pre contele la o faptă bună și contele

nu era omul, pe care-lu poți înduplecă atâtu de ușorû.

Inima ei se sbătea între bucuriă și întristare; se bucura vêdendu bunătatea Augustei și se întrista temêndu-sê, că nu va puté indeplini frumôsă dorință a Augustei.

— Ei bine mamă, — reluă iarași Augusta, — n'ai nici ună cuvêntu pentru rugămintea mea, sau dóră — ceea-ce nu credû — și DTa consimți cu fapta tatălui meu.

— O, nu, Augusto, păcătuesci, dacă îți faci despre mine asemenea ideii, dar ceea-ce me face se me gândescu și să nu știu, ce răspunsu sê-ți dau, este, că tatălû têu nu va consimți așa ușorû la rugămintea noastră, căci tu șci bine, câtu de neînduplecată este elu, când cineva se încercă a-lu abate de pe căile acestea.

— Da, recunoscă adevêrulû celorû țise de DTa, dar trebuie să ne gândimû, că scopulû nostru este plăcutu lui Dumnezeu și Elu totdeuna protege pre cei ce se luptă pentru împlinirea binelui.

— O! câtu suntû de frumôse cuvintele tale, copila mea, și câtu me bucuru de multu, vêdendu credința ta nestrămutată în Dumnezeu și în împlinirea faptelorû bune! Ei bine, draga mea, nici nu trebuie să te îndoiesci de ajutoriul mamei tale, care are singura fericire, că a pututu sădi în inima ta asemenea simțeminte.

Ochii contesei se umplură de lacrimi, când isprăvi vorba și alergându spre dêmna ei fică o strînse cu căldură în brațele sale.

Ele erau acum înțelese și sôrtea nenorocitului Marină era se fiă ușurată prin bunătatea acestorû dóue femei.

Afară începuse a inseră binișorû și linulû zefirû de sêră adia încețișorû frunțele teilorû din grădina castelului.

Contesa dădu brațulu ficei sale și ambele părăsiră casa, ca să se mai distragă puținû perdêndu-se gânditóre printre arborii grădinei.

(Va urmă).

Suvenirî de călătoriă.

—><—

Era a treia țî de Rusalii, când la 8 ôre diminêța ajunsei la Brașovû. Aici era de acceptatû vre-o 4 ôre până-ce trenulû să plece mai departe.

De 24 de ôre eram pe drumû, percursesem frumôsă Transilvaniă din partea nordică până în cea sudică. Năsêudû—Brașovû, dóue puncte extreme, aprópe de graniț; celû dintâiu la granița de mêdă-nopte, alû doilea la granița de mêdă-țî a binecuvêntatei

Transilvanie. Făcusem o călătorie lungă, dar nu aveam să me îndestulesc cu atâta. Încă vre-o 24 de ore și apoi aveam s'ajungă la țintă.

Ce e mai frumos decât o călătorie prin țările române: Transilvania, Muntenia și Moldova? A traversă acestea însămi a simți o adevărată plăcere, ba fiindu și fiul uneiia din aceste țări, nicăiri nu te afli străin, preste totu locul te afli acasă, preste totu locul auđi dulcea limbă maternă, pronunțată cum de cum mai frumos și mai curat.

Sosindu la Brașov folosii ocaziunea de a visita înc'odată orașul. Nu trecuse la mijloc decât un an, de când îl vedusem pentru prima dată, cu toate aceste acum mi s'a părut schimbat. Pornii pe calea gării, care, plântată fiindu cu arbori frumoși, are forma unui aleiu. Ajungându în piață mi-am schimbatu monetele, ca să nu am acestu năcasu la Predeal. Suntă în Brașov mai mulți zarafi*), și schimbându aici monetele, scăpăm de perderea, ce trebuie se o avem în Predeal fiindu avisați la singurul zarafu de acolo. Acela vinde mai scump, așa, câtu la fie-care leu perdem 1½ cr. Dup'acesta am făcutu vizită D-lui Gregoriu Maior, redactorul dela „Gazeta Transilvaniei“, cu care ocaziune am făcutu și cunoscința d-lui Dr. A. Murășianu. Dar timpul trece, nu mai avui de zăbovită multă. La 12 ore trebuia să fiu la gară, pentru a nu scăpă trenul.

După o adastare de o jumătate de oră eram plecatu cu trenul, ce merge la Predeal. Era o căldură grozavă. În vagon nu puteam stă numai cu ferestrele deschise. Frecuența trenului era mare. Brașovul rămase îndărăt, *Tempa* uriașă se ascunse. Întipuiți-vă unu isvor, o vale, pe care sui la munte și ve-ți avé o iconă fidelă despre ținutul, prin care străbate trenul până la Predeal. O vale strîmtă, în care mâna puternică a omului a purtat o luptă colosală cu natura, până ce a putut se conducă mașina lui Stefensohn. Șoseaua era șubredă, fiindu reparată de curându, grințile de pe sub șine nu erau bine aședate și așa trenul mergea în silă; din când în când mă descepta din visurile mele sunetul înădușitu alu rôtelor, ce urcau la deal.

„Aci stejarii, brađii și fagi trufași înalță capul lor spre cer... Ori încotro privesc... tabloulu celu mai încântătoru farmecă vederea; stânci prăpăstioșe, munți uriași, ale căroru vîrfuri mângăia norii; păduri întunecose... păraie repeđi, cari mugind gróznicu se prăvălesc în cataracte printre acele amenințătoare stânci de piatră, ce placu vederei și o înspăimântă totu odată“. E unu pasagiu din Bălcescu, descrierea Transilvaniei, care ilustrează foarte bine acestu ținut.

*) Zarafiă = localu pentru schimbatu bani.

Dintre cei ce erau cu mine în vagon mă interesă mai multu o tineră părechia de țeran din Săcele, ce călătoria în România, ca să lucreze la fabrica de postavu din Azuga; mai era unu musicantu, ce cetea poeziile lui Roșca. În urmă am ajunsu la Predeal aprópe de 3 ore d. a. Îdată la sosire în gară de tóte părțile vinu gendarmii, ca nu cumva cineva dintre călători să scape dela revisia. Ce să faci, trebuie să mergă tóte în regulă. M'am datu jos cu geamantanul și am mersu ca cu unu curentu; era într'adevăr o îndesuială mare, de nu te puteai mișcă în altă direcțiune. Erau și mulți inteliginți, dar erau țeran foarte mulți: Români, Sași, Săcui, mergeau cu grămada „în țără“, cum isu îndăinați să ăică. Familii întregi treceau: tată, mamă, copii, toți mergeau se-și caute norocul în țără, pentru-că

„In der wilde Walachai
Ist nur mamaliga și malai“.

Aici este o scólă de viță, unde noi cesti din Ungaria multe potemu învăță.

Aici între mulți fit ai patriei noastre se pot vedé în continuu și o mulțime de Secui, cari se duc dincolo cu grămada ăicându: „menyünk a czáraba, nem povesztáljunk többét, mert nines mért maradni itt?“ Dar se lăsăm aceste la o parte.

Am mersu în sala de revisia a giamantanelor. Aici erau funcționarii statului român cei ce visitau. Gendarmii ungar ne-au condusu numai până la pragul acestei sale. Mi-am desfăcutu geamantanul și l'am expusu pe bancă în formă de cercu, făcută anume spre acestu scopu, și fără multă revisia — căci era mare îmbulzélă — am scăpatu lipindu-mi o pecete albastră, pe care mergendu puțin mai încolo mi-a luat o altu funcionaru. Apoi am ajunsu în sala pentru revisia pasapórtelor, unde erau militari de liniă români, cari îndepliniau acestu lucru. Aici, dreptu spunendu, aveam unu sloiu de ghéță în spate, căci nu aveam pasapórtu pe numele meu, ci unulu românesc... dar și acesta dac'ar fi fostu potrivit cu fisonomia mea..., dar nu, era numai ca să am pașapórtu.

Numele era altul, apoi mai era însemnatu: „pórtă favorite“, ceca-ce nu se pominea la mine. Aici trebuia prezență și cutezanță. Ei, dar nici dracul nu-i așa precum și-lu întipuiescu ómenii! Când îi colo militarul român de unde se se uite el mai de aprópe la pașapórtu și la mine? Căci dacă făcea așa la toți tracătorii, apoi trebuia să revideze dóue ăile de-a rëndul. Cătu ce vedu, că am pașapórtu românesc, nici nu-lu desfăcu, ci 'mă ăise că potu merge. Era de mine. Și așa asudat până în călcăia am scăpatu de revisia atātu de strictă, cum mi-o descrieau alții. Póte să fie și așa în alte timpuri, nu véra.

Astfelu am trecut dincolo de lanțulu de pe pe-

ronul gării, care, fiind internațională, ea formeză granița între cele două țeri. Eram pe teritoriul român, așa potă dice, respiram aer românesc.

Aiei toți vorbeau românește și funcționarii unguri, dar o românească curată. De aici din vârful carpaților și se desfășură privelisea încântătoare.

„Din vârful Carpaților.
Din desimea braților
Repeșit-am ochii mei,
Ca doi vulturi sprintenei
Pe cea vale adâncită.
Și eu floră acoperită,
Ce se întinde ca o câmpă
Până 'n Dumărea mărșă
Și de-acolo 'n depărtare
Până 'n Nistru, până 'n mare.

Eram într'unu vârtej de poezie.

Revisia trecu iute, toți călătorii, avându pașaportu în regulă, putură să trecă, afară de o nenorocită sască cu ună copilă, carea pentru sine avea pașaportu, dar n'avea pentru copilă.

Toți se plimbau veseli prin salele de acceptare și pe peronul gării. Pe care îl au ajuns fâmea, acela se puse la o parte și o mulcomi: eu cu acesta n'auvui năcazu, îmi pără bine, c'am scăpată cu ciudatul meu pașaportu. Me plimbai fără nici o grijă, îmi plăcu multă să vorbescă cu militarii liniești români, a căroră uniformă îmi pără atātu de frumoșă față de a linieșilor nostri austriaci.

Dar trebuia să plecămă din Predeală. Mi-am seosă ună biletă până la Ploeseș, căci n'am căpătată mai departe și acceptam numai să audă semnalulu de plecare. Înainte de plecare am espedată o telegramă unchiului meu, prin care îl au avisam, că am trecută Predealulu.

După o manevrare nu tocmai lungă de locomotive se gătă de plecare trenulu de persoane la Bucureșci. Iute me urcai într'unu vagonu cu literele C. F. R. O fluerătură deosebită de cea a locomotivei ungureșci și eram în mișcare. Trenulu mergea cu o regegiune mare. E de însemnată, că aici locomotivele pörtă diverse numiri, parte după localități ca Castelulu Peleşu, Dimbovița, Vedea, Vulcanu, Cernetș, Afumaș, Pungeseș, parte după nume istorice ca Burcelulu, Tudoră Vladimirescu, Mihaiu Bravulu, parte de altă felă ca Curierulu, Sabarulu etc. Aceste nume suntă foarte frumoșe și îți aducă aminte de istoriă, de omeni mari, te entusiasmă, involuntară îți vină în minte legende, ce ne povestescă de faptele străbunilor.

„Măi, Burcele dragulu meu,
Iată ce hotărășcu eu:
Ia-ți unu plugu cu ș boi,
Să mergi bogatū dela noi;

Ia-ți movila 'n rezeșă,
Ca s'o ai de plugăriă
Dar în vârfuli să te-aseși
Ca veghe să privegheși
Și tătării de-i vedă,
C'au intratū în țera mea,
Tu să strigi câtū îi pută:
Sai, Stefane la hotară,
C'a intratū sabia 'n țără“.

(Alexandri).

Plecai încântatū de frumșeta tabloului ce oferă vederei munților cei falnic, Prahova cu apa ei murmurătoare și pădurile străvechi, ce acoperă cōstele munților din vârful până în vale.

„Munții falnicu își înalță
Fruntea loră până la nori,
Și de brații loră s'acată
Vultură sfășietoră.“

„Să strecoră în tăcere
Printre stănce unū isvorū,
Unde-adapă cu plăcere
Turma sa unū bietū păstorū.“

(Zamfirescu).

(Va urmă).

Cugetări

de R. G.

Bucuriile târșie suntă totdeuna celea mai mărețe; ele stau între dorū dispărută și pace dobândită.

—x—

Diferințe neînsemnate întemeiază câte-odată deosebiri mari de totū.

—x—

Batjocura încetăză, unde începe mintea.

—x—

Din ce e mai scurtă diligența, de aceea mai lungă va fi țiuă.

—x—

Celui flămândū mai ușorū este de ajutatū decâtū imbuibatului.

—x—

Tôte desamăgirile suntă nimicuri în asemănare cu acelea, care le esperiezi la tine însuși.

—x—

Omenilor, cari poședū calități mari, să iartă cu greu și celea mai mici greșeli.

—x—

Remediul nefalibilū, de-a cășcigă autoritate preste omeni, este de a ne face lorū folositori.

—x—

Amū avē motive, ce e dreptū, de a ne miră de femeile mari, decă ele n'arū pierde adeseori tēmpulū, admirându-se pre sine.

Leontina.

La fântână.



Și cum porniți dela fântână
 Cu apă prospătă 'n ulcioră
 Me ajunge Flórea lui Toporă —
 Și câtă clipești cu ochii
 Pe ochii mei mâna-și apasă —
 — „Stăi în locu fată!” — Nu me lasă;
 Io-i prindă brăcina rochiț.



Și tragă odată, — hopă s'a ruptă! —
 — „O mănec-ți foculă tréba ta,
 Să fi sciută, că estí așa
 Tea-și fi lăsată în pace!
 Nu sci glumi și supărată
 Se duce — Flórea astădată —
 Se duce — n'ai ce-i face.



Veneam odată dela pluguri
 Ținându oticulă meu în mână
 Și cum treceam p'ângă fântână
 Ea hainele-și spăla, —
 Și umple cofa, me stropesce,
 Eu nu mai lucru nebuscesc,
 Ci-mă caută mereu de calea mea.



— „Ce nătărău! — stropită se duce
 „Și tace, — o! ce mai fecioră!”
 Suspină fata lui Toporă
 Atunci me mâniu focă; —
 Aruncă oticulă — fugă la ea...
 Se mîniă — se fugă vrea;
 Eu? — — o sărută într'ună norocă!!



. . . Îmi pare rău, dar n'am ce face,
 Că-i făcătura — o ce se făcū, —
 Pângă fântână de me ducă
 Nu potă avé norocă — — —
 Dacă nu-i fata lui Toporă,
 Alta-i acolo . . . — Ori me 'nsoră,
 Ori dau fântânii focă!!!

George Simu.



APELŪ

cătră toți iubitorii culturii naționale române.

După cum este cunoscută, guvernul ungiuresc a prezentat dietei ună proiectă de lege, prin care se ureă salarele învățătorilor dela școlele elementare la minimul de 300 fl. v. a. și unde soluținea acésta nu o ar puté suportă comunitatea confesională de sine séu aliată cu altă comună eclesiastică, acolo va suplini restulă statulă, astfelă însă, că cu aceea suplinire statulă va avé și dreptulă de dispunere cu privire la concernentele școlii confesionale.

Comuna eclesiastică Șoimușă însă fiindă una din cele mai micé comune, care abia numără 50 familii, cari suntă în stare de a contribui la susținerea școlii, încunjurată de tóte părțile de comune mai mari, nu-și póte află nici aliată barem la susținerea unui învățătoră ambulată — prin urmare e restrinsă de împrejurări de a ridică cu totă prețulă salarulă învățătorescū la 300 fl. decă nu voesce ca școlă să-și pėrdă caracterulă séu confesională.

În adunarea poporeniloră din parochia Șoimușă dela 13 Iunie 1892 aceștia au decisū: a ridică salarulă învățătorescū la suma de 300 fl. v. a., dér pe lângă tótă opintirea, din repartitia făcută pe poporū și din locurile cedate de biserică pe séma școlii, nu s'a putută fondă ună venitū anuală mai mare de 217 fl. v. a.

Mai restéză decă unū venitū anualū de 83 fl. v. a. până la completarea salarului de 300 fl. v. a.

Spre acestū scopū poporenii au decisū a creă o fundațiune, din interesele căreia să se pótă suplini și restulă de 83 fl. v. a. apelându la ajutoriulă fraților loră români din tóte părțile, rugându că, precum ei poporenii gr. cath. din mica și săraca comună Șoimușă la tóte apelurile făcute de publiculă românū pentru scopuri naționali bisericesci și școlare, au contribuită bucuroși după putință și voră contribui și pe viitoră, așa și frații loră români din tóte părțile și de tóte branșele să binevoiască a contribui câtă de puținū pentru ajungerea scopului ce îl urmărescū poporenii gr. cath. din Șoimușă. — Căci numai iubirea frățescă, caritatea creștină și sprăjinulă națională suntă în stare a mântui acésta școlă de pericolulă, ce o amenință. Tóte contribuiriile maritimóse se voră cuită pe cale diaristică.

Șoimușă la 24 Iulie 1892.

Ioană Baciū,
preotū gr.-catolicū.

Luca Samoilă,
curatorū primarū bisericescū și cassarū.



Dare de sémă.

Domnule Redactor! Binevoiti în prețuita DVăstră revistă a publică următoarea dare de sémă:

În urma incendiului, care a nimicitt tôte edificiiile și recuisitele economice, precum și vitele preotului gr. or. Alexandru Popoviciu din comuna Cușma, comitatulu Bistrița-Năsăudu, mă am hotărîtă a constitui unu comitetu de binefacere și espedându la mai multți binevoitori ai neamului nostru liste pentru colecte de ajutorare s'a adunatu până acum o sumă de 50 fl. 30 cr., despre care facu următoarea dare de sémă:

Cu lista Nr. 1 prin colectantele *Ioanū Baciū*, preotū gr. cat. în Șoimușu, au încersu dela:

Michaiū Baciū, preotū 1 fl.; Ioanū Mathe, invēț. 20 cr.; Tôderu Luca 10 cr.; Ioanū Marianu Baciū 40 cr.; Ioanū Moldovanu 40 cr.; Ioanū Baciū, pr. gr. cat. 1 fl.; Tătaru Tôderu 40 cr.; Tătaru Iacobu 20 cr.; Cosma Negrea 50 cr.; Lubman Ignatz 30 cr.; Ioan Ursa, colectoru 40 cr.; Petru Anca, notarū 70 cr.; Ioanū Filipu Părcălabu 20 cr.; Nistoru Răgleanu 5 cr.; Ioanū Sandu, mėsariu 30 cr.; Ioanū Baciū, preotū 2 fl.; s'au adunatu bucate dela credincioșii din Șoimușu, cari s'au vëndutu eu 3 fl. 35 cr. — Suma 11 fl. 45 cr.

Cu lista Nr. 2, prin colectantele *Ioanū Duma*, preotū gr. or. în comuna Săcalu, au încersu dela D-ni:

Ioanū Popu, invēț. 50 cr.; Crișianu 50 cr.; Severu Barbū 1 fl. 50 cr.; Ceușianu 50 cr.; Dr. Uilăcanu 1 fl.; Dr. Popescu 1 fl.; Vasile Duma 1 fl.; Georgiu Duma 1 fl.; Ioan Duma 3 fl. — Suma 10 fl. — cr.

Cu lista Nr. 4, prin colectantele *Vasiliu Baciū*, invēțatoru în Ilvamare, au încersu dela D-ni:

Zacharia Galeșu 10 cr.; Ioanū Tomegea 10 cr.; Ieronimū Slăvoea, preotū 1 fl.; Ioanū Tivadar, invēț. 20 cr.; Ioanū Constantiū, invēț. 40 cr.; Ioanū Someșianu, supravig. silv. 60 cr.; Ioachimū Murășianu, casariu 30 cr.; Dare Zacharia 10 cr.; Stefanū Sasu 10 cr.; Doroteiu Costantinū 10 cr.; Siegelstein Davidū, negust. 20 cr.; Sidoru Tomița, economū 10 cr.; Stefanū Sucila 10 cr.; Natu Sucila 10 cr.; Vasile Baciū, invēțatoru 40 cr.; Tecaru Ioanū 20 cr.; Gălanu Procope, pr. com. 20 cr.; Grigore Draganu invēț. 20 cr.; Basiliu Szabó, not. cerc. în Poiana 50 cr.; Basiliu Groze, preotū în Maier 50 cr.; Petru Ilieșiu, casariu în Maier 20 cr.; Dumitru Boșca, invēț. în Maier 10 cr. — Suma 7 fl. — cr.

Cu lista Nr. 5, prin colectantele *Larionū Cuișdeanu*, teologū absolutū în Budaculu românū au încersu 6 fl. — cr.

Cu lista Nr. 6, prin colectantele *D-lū Ilie Posmușianū*, preotū gr. cath. în Ragla, au încersu dela D-ni:

Ilie Posmușianū, preotū 1 fl.; Ioanū Margineanu, capitanū ces. reg. pens. 1 fl.; Ioanū Șimonū 30 cr.; Mihăilă Moldovanu 20 cr.; Gregore Romanū 20 cr.; Teodoru Romanū 20 cr.; Grigore Ilieșiu 20 cr.; Timofteiu Șoncea 10 cr.; Vasile Griga 10 cr.; Ioanū Griga 10 cr.; Ana 10 cr.; dela mai multți poporenți din Ragla 3 ltr. cucuruzu în prețu de 2 fl. 60 cr. — Suma 5 fl. 60 cr.

Cu lista Nr. 9 prin colectantele *D-lū Vasiliu Nechiti*, preotū în Sebeșulu de susu, au încersu dela D-i:

Vasiliu Nechiti, preotū 40 cr.; Elena Nechiti 10 cr.; Samoila Pavelu 5 cr.; Șimonū Simionea Nechiti 10 cr.; Ioanū Simionea 10 cr.; Mironū Simiōnea 10 cr.; Iftene Simiōnea 10 cr.; Chiriacu Simiōnea 5 cr.; Șimonū Melianū 10 cr.; Nechita Melianū 10 cr.; Iacobu Olteanu 10 cr.; Grigore Olteanu 10 cr.; Ioanū Olteanu 10 cr.; Ilie Vlaicu 10 cr.; Grigore Melianū 10 cr.; Ioanū Melianū 10 cr.; Iftenie Mureșianu 10 cr.; Todora Cileanu 5 cr.; Șimonū Simionea 5 cr.; Șimonū Pașcu 10 cr.; Timofteiu Melianū 10 cr.; Dorofteiu Simionea 5 cr.; Maria Groze 10 cr.; Mihăilă Groze 10 cr.; Cirilă Aluașu 5 cr.; Dănilă Simionea 10 cr.; Cirilă Olteanu 5 cr.; Gavrilă Cileanu 10 cr.; Solovestru Olteanu 10 cr.; Todora Simionea 5 cr.; Șimonū Simionea 5 cr.; Ioanū Simionea 10 cr.; Vasile Simionea 10 cr.; George Arciudeanu 5 cr.; Precupu Olteanu 10 cr.; Ignatū Olteanu 10 cr.; Iftenie Melianū 10 cr.; Dănilă Simionea 10 cr. — Suma 3 fl. 60 cr.

Cu lista Nr. 11 prin colectantele *D-lū Davidū Rusū*, preotū gr. or. în Siieulu mare s'a colectatū suma de 6 fl. 65 cr.

Suma totală face 50 fl. 30 cr.
Din care subtrăgându-se portulu postalū eu 30 cr.
Rămăne suma 50 fl. — cr.

Care suma s'a espedatū Onoratului Domnū *Alexandru Popoviciu*, preotū gr. or. în Cușma, în 26 Iuniu a. e.

Totū odată cu acēsta ocașiune îmi exprimū mulțamita D-lorū Colectanți pentru ostenelele prestate precum și D-lorū contribuenți pentru marinimia arătată.

Ioanū Baciū,
preotū gr. cath.

pag. 169
dovădă

Diverse.



Sciri literari.

Istoria pedagogiei. D-lă dr. Petru Pipoșu, profesoră în Arad, a publicat un manual de școlă intitulat „Istoria Pedagogiei”. Autorul împarte lucrarea în două părți și tracteză în partea primă despre starea educației la popoarele anticeștine, iar în a doua despre dezvoltarea educației sub influința creștinismului. Formată 8°, 502 pag. și se poate procura dela ifj. Klein Mor în Arad.

Istoria literaturii române. D-lă Ioană Lazariciu, profesoră în Deva, a scos la lumină a doua ediție din lucrarea sa intitulată Istoria literaturii române. Se poate procura dela librăria W. Krafft în Sibiu.

Adunarea generală a Asociației transilvane, ținută la Sibiu în 27 și 28 Augustă n., a reușit foarte bine, intrându-se un public foarte mare. Adunarea s'a ținut în sala cea mare a comitatului și a fostă presidată de dl George Barițiu. A fostă de față și mitropolitul Mironă Romanulă, dimpreună cu episcopul Nicolae Popea, Ioană Mețiană și dlă Iosifă Gallă, cari se aflau la Sibiu luând parte la ședințele consistoriului mitropolitan. Dintre ceilalți prezenți amintim pe D-nii Alexandru, Eugeniu și Zeno Mocsonyi, dr. Ioană Rațiu etc. Din România au fostă d. Alexandru Lupășcu, Bursană, Danilescu etc. În cuvântulă seu de deschidere ilustrulă presidentă a vorbită despre activitatea de 31 de ani a Asociației. Apoi s'a cetită raportulă comitetului și s'au alesă comisiunile indicate în programă. D-lă Parteniu Cosma a făcută propunere pentru modificarea statutelor. La urmă s'a alesă comitetulă centrală în modulă următoră: președinte George Barițiu, vice-președinte dr. Ilarionă Pușcariu, secretară I. Zacharia Boiu, secretară II. dr. Amos Frâncu, cassară Gerasimă Candrea, controloră Nicanoră Frateșă, bibliotecară I. Togană; membri în comitetă Br. Ursă de Margine, Parteniu Cosma, Ioană Hania, Ioană Russu, Zacharia Boiu, Nicanoră Frateșă, Iosifă Șulățiu, Leontină Simonescu, Ioană Papiu, Ioană Popă, Ioană Crețu, dr. Cornelă Diaconovich; suplenți dr. Ioană Crișană, Matei Voileană, Onoriu Tilea, Gerasimă Candrea, Ioană Togană, dr. Frâncu. S'a cetită o disertație a D-lui Silvestru Moldovană despre „Pitoresculă de pe apele Transilvaniei”. După adunare s'a ținută ună banchetă strălucită; primulă toastă a fostă pronunțată de presidentulă pentru Maj. Sa; vicariulă mitropolitană dr. Ilarionă Pușcariu pentru primarulă și căpitanulă poliției; primarulă Hochmeister pentru Asociațiunea transilvană; protosincelulă Nica-

noră Frateșă pentru oșpeți; D-lă dr. Augustină Bunea din Blașu pentru D-lă Barițiu; în sfârșit D-lă dr. Alexandru Mocsonyi, aplaudată cu entuziasmă, pentru cultura națională. Săra s'a dată ună bală splendidă. În ședința ținută în ziua următoare, după cetirea depeșelor de felicitare, D-lă Arseniu Vlaicu, raportorulă comisiunii financiare, a raportată, că venitulă Asociației în anulă 1891 a fostă 16,691 fl. 65 cr., din care s'au cheltuită 14,695 fl. 12 cr. Avereă totală a Asociației se urcă la 193,641 fl. 19 cr. Pentru anulă viitoră înțrările suntă preliminate cu 9452 fl. 48 cr., iar eșirile cu 6808 fl. Raportorulă comisiunii pentru esaminarea raportului comitetului, D-lă dr. Vas. Hosszu, a aprobată activitatea comitetului și a recomandată, ca să se primescă propunerea pentru modificarea statutelor, modificare cerută prin faptulă, că în unele locuri s'a oprită ținerea adunărilor despărțeminteloră, din cauza că statutele n'arū avé dispozițiuni în privința acēsta. După închiderea adunării Esc. Sa archiepiscopulă și metropolitulă Mironă Romanulă a dată o mesă strălucită. Săra a debutată printr'ună concertă escelentulă coră vocală ală plugariloră români din Chiseteu. Viitorea adunare se va ținé la Năsăudă.

Noulă internată de băieți din Blașiu s'a binecuvântată în 31 Augustă n. e. prin Rmulă d. canonică Ales. Grama. Cântările le-a esecutată corulă plugariloră din Chiseteu.

Remasulă metropolitului Vancea. Ministrulă de culte ungurescă a trimisă la Blașiu pre d-lă Ladislau Papp-Szilăgy, nepotulă reposatului episcopulă Iosifă Papp-Szilăgyi secretară în ministeriulă de culte, ca să iee în primire moștenirea remasă după regretatulă Metropolită Vancea.

Contra replicii junimeii nōstre academice au publicată de curēndă cățiva universitari români din Clușiu ună protestu, în care se încercă acetși domni a combate cele cuprinsé în replică. Acestă protestu s'a tradusă în limba germână și francesă și este a se distribui pretutindenea pre unde s'a respândită replică.

Ală IV-lea congresă internațională de pace s'a deschisă la Berna Lună în 22 Augustă n. e. La congresă au luată parte preste 300 de delegați din diferite state. Au vorbită delegați din Germania, Austria, Anglia, Danimarca, Belgia, Francia, Italia, Statele unite etc. La congresă s'au prezentată și cățiva studenți universitari din Bucuresei, cari au înaintată congresului ună memoriu despre asupririle Româniloră din Ungaria. Cu asta ocașiune studentulă română Aureliu Iliescu a susținută cu multă succesă cauza română înaintea congresului fiindă ascultată cu plăcere mai alesă de delegați francesi și italieni.

Valuta. Dela promulgarea legii pentru reforma monetară banca austro-ungară a cumpăratu auru din țeră și străinătate pentru 29,500.000 corone de aur.

Monedele vechi de argintu se voru schimba la cassa statului numai până la finea lui Decembre 1892 și anume piese de 2 fl. cu 2 fl. 10 cr.: piesele de 1 fl. cu 1 fl. 5 cr.: piesele $\frac{1}{3}$ fl. cu 34 cr., talerulu cu 2 fl. 30 cr. etc.

Cronica locală.

Ministrulu de agricultură — contele Andreiu Bethlen — în 3 Septembrie n. c. a trecutū prin Bistrița la Borgo-Prundu, unde a fostū primitū cu căldură. Aci a visitatū mōra de firezū cu vaporū rădicatā pre hotarulu comunei Borgo-Bistrița de cătrā societatea de lemnăritū din Clușiu, iar în ziua următoare s'a reintorsū iarășr prin Bistrița la Băceanu.

Reprezentăția teatrală românescă, ce s'a ținutū în 27 Augustū n. c. a reeșitū bine. Piesele s'au jucatū cu succesū. Publiculū a fostū numerosū. Inteligența și poporulū la unū locū au făcutū o bună impresiune privitorului. Numai de i-anū vedē astfelū întruniți în tōte lucrările nōstre. Preste totū s'au distinsū dintre diletanți Pavelū Beșoanū, Alexandru Suciū, Susana Sângeorzanū și Ioanū Horhondariū. Dialogulū „Tatālu și fiulū“, ce s'a predatū la urmă a produsū multā voiā bună și a festū întreruptū de aplause în mai multe rēnduri. Folosū materialū — ce e dreptū — nu a fostū, deōrece speșele au fostū fōrte mari, dar cu atātū mai frumosū a fostū folosulū moralū. Tinerii plugari romāni din Bistrița au datū dovadă și de astādātā de destoinicia lorū și că — avēndū conducători — multe arū mai putē face. Ne bucurāmū de acēsta mișcare norocōsā și dorimū, ca acești tineri sē continue pre calea apueatā.

Necrologū. Gabriel Manu, avocatū și directorū esecutivū la „Bistrițiana“ a reposatū în 28 Augustū 1892 la 3 ore d. a. în etate de 48 ani lāsāndū în doliu soția și doi prunci.

Camera advocațială din Murēșū Oșorheiu a denumitū de curatorū alū cancelăriei reposatului avocatū G. Manu pre d-lū dr. Gavrilū Triponū, avocatū în Bistrița.

Bistrițiana, institutulū de creditū din locū în urma morții avocatulū și directorulū ei esecutivū Gavrilū Manu și-a alesū de directorū pre D-lū adv. Dānilū Lica și de avocatū pre D-lū dr. Triponū. Salariile funcționarilorū acestui institutū s'au statoritū astfelū: directorulū 1800 fl., cassariulū 1000 fl., comptabilulū primū 800 fl. și comptabilulū alū doilea 600 florinī la anū.

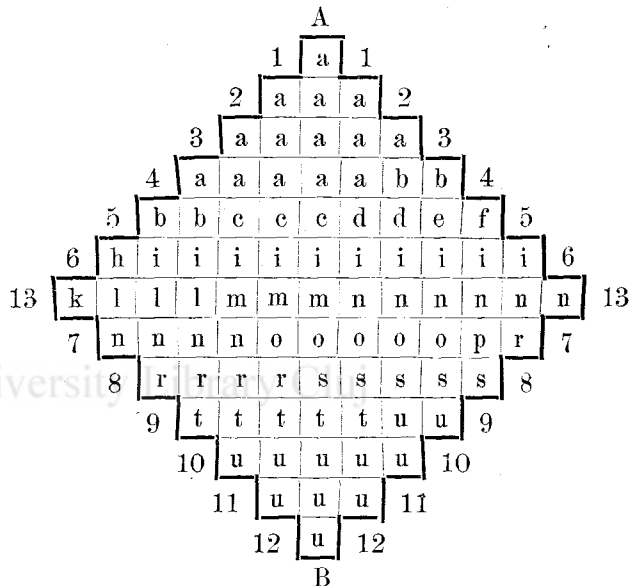
Petrecere de vară. Tinerimea romānā de pe valea Șieului a aranjatū la 11 Septembrie n. c. în Șintereagū o petrecere de vară în folosulū bisericeii eilificāndā de acolo.

Hymen. D-lū Ioanū Anca, teologū abs. alū dieceșei Gherlei s'a cununatū cu D-șōra Valeria Popū în 12 Septembrie n. c. în biserica gr. cat. din Borgo-Tiha.

Sē fie într'unū cēsū bunū!

Gâcitură magică.

de **Victorū.**



Literele din acēstā figurā sē se aranjeze ast-felū, ca cetindū dela stānga spre drepta sē dee nume de următōrea însemnare:

- 1— 1. O literă în alfabetū.
- 2— 2. Unū decedatū episcopū romānū.
- 3— 3. Unū metalū.
- 4— 4. Unū poporū în Europa.
- 5— 5. O provinciā în Asia.
- 6— 6. Unū compositorū musicalū romānū.
- 7— 7. Unū nume bărbătescū.
- 8— 8. Unū monștru mitologicū.
- 9— 9. O insulā aparținētōre la Italia.
- 10—10. Întemeetorulū țiaristiceii romāne.
- 11—11. O mēșurătōre a timpului.
- 12—12. O literă în alfabetū.
- 13—13. Unū bărbatū de statū, a cărui memoriā va fi scrisā cu litere neșterse în istoria tinerulū regatū romānū; totū acēstū nume resultā cetindū și dela A—B.

Timpū de deslegare până la 1 Octobree. Între gâcitorī se va sorți o carte.